

Verslag Bijeenkomst externe stakeholders

Masterplan Boornbergum

Datum: 19 januari 2026

Aanwezig: Stakeholders van diverse organisaties: LTO Noord, Doktersdiensten, Huisarts, Accolade, Huurdersbelang Fryslân, Wetterskip Fryslân, Provincie Fryslân, It Fryske Gea, Veiligheidsregio Fryslân, Vereniging Dorpsbelangen Boornbergum/Kortehemmen, Alliander, Vitens, Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (MOS)

Gemeente: Projectleider, Stedenbouwkundig medewerker, Adviseur wonen, Beleidsontwikkelaar en uitvoerder duurzame energie, Adviseur mobiliteit, Adviseur buitengebied, Adviseur klimaatadaptatie, projectondersteuner

Afwezig: WoonFriesland, Rijkswaterstaat, Landschapsbeheer Fryslân, Staatsbosbeheer, GGD Fryslân

Notulist: Projectondersteuner

1. Opening

- De Projectleider opent het overleg met een woord van welkom.
- Een voorstelrondje volgt.
- Gemeente Smallingerland werkt momenteel aan een masterplan voor het gebied Boornbergum en omgeving. In dit masterplan worden de uitgangspunten uit het concept Ruimtelijk Ontwikkelperspectief Smallingerland (ROP) verder uitgewerkt tot een structuurplan voor het gebied. Het ROP geeft richting aan de manier waarop de gemeente ruimte wil bieden aan wonen, werken en energie — drie belangrijke ruimtelijke opgaven voor onze gemeente.
- In januari 2025 heeft de gemeenteraad van Smallingerland het concept-ROP vrijgegeven voor participatie. Inmiddels is dat participatieproces afgerond en is de OER-procedure (Omgevingseffectrapportage) voor de voorgestelde keuzes gestart. Omdat een groot deel van de ruimtelijke opgaven in het deelgebied Boornbergum ligt, starten we tegelijk aan deze procedure met het opstellen van een masterplan voor dit gebied. Door een integraal en participatief ontwerpproces kunnen we goed doordachte inhoudelijke, ruimtelijke en economische keuzes maken. Dit nemen we daarna mee in het definitieve ROP.
- Voor het masterplan worden drie hoofdvarianten onderzocht (200, 400 en 600 woningen) en vervolgens wordt voor elk van die aantallen een voorkeursvariant opgesteld. De gemeente werkt tijdens dit proces nauw samen met inwoners en andere betrokken partijen. In de eerste helft van 2026 worden daarom meerdere bijeenkomsten georganiseerd voor verschillende doelgroepen. Met deze bijeenkomst richten wij ons tot de externe stakeholders: medeoverheden, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties, terrein beherende organisaties, enzovoort. Voor inwoners worden aparte sessies en enquêtes georganiseerd.
- OER en ontwerp ROP worden na de zomer 2026 samen ter inzage gelegd.

2. Presentatie analyse en varianten

- De stedenbouwkundige geeft een toelichting op de powerpoint-presentatie.
- Haskoning is bezig met een mobiliteitsonderzoek voor de verschillende varianten. Begin februari zijn de resultaten bekend.
- Er is op 14 januari een bijeenkomst met de werkgroep van 20 inwoners geweest. De volgende bijeenkomst vindt plaats op 11 februari. Daarin wordt dieper ingegaan op de varianten en de thema's wonen, verkeer en energie. Op 25 maart is de laatste bijeenkomst met de werkgroep.

Vragen vanuit de zaal

- **Wat betekent de energieopgave aan de zuidzijde van het plangebied?**

Antwoord gemeente:

De gemeente werkt met een prognose van de energievraag tot en met 2050. In dat kader wordt gekeken naar een samenhangende combinatie van maatregelen om vraag en aanbod van energie in balans te brengen. Dit gebeurt in afstemming met netbeheerders Alliander en TenneT, met aandacht voor de capaciteit van het elektriciteitsnet.

Mogelijke oplossingsrichtingen die worden verkend zijn onder andere:

- i. opwekking van duurzame energie (zoals zonneparken en windmolens);
- ii. verschillende vormen van energieopslag,
 1. waaronder elektriciteitsopslag zoals batterijen en/of
 2. warmteopslag, bijvoorbeeld via waterbuffers, thermische panelen of grootschalige buffervaten (bijvoorbeeld een warmte-opslagsysteem vergelijkbaar met een groot waterreservoir).

Binnen de OmgevingsEffectRapportage (OER) worden potentiële locaties voor energievoorzieningen en -opslag onderzocht. Zoeklocaties voor zon en één van de in totaal 3 zoeklocaties voor wind bevinden zich in het plangebied Boornbergum. In de huidige planuitwerking is rekening gehouden met circa één achtste van de totale energieopgave.

- **De druk van landbouwverkeer neemt toe, wordt hier rekening mee gehouden?**

Antwoord gemeente:

De verwachte toename van landbouwverkeer wordt expliciet meegenomen in het verkeersmodel. Dit is aangemerkt als een belangrijk aandachtspunt bij de verdere uitwerking van het plan, met name in relatie tot verkeersveiligheid en doorstroming.

Is het niet logischer om Drachten aan deze zijde uit te breiden in plaats van Boornbergum?

Antwoord gemeente:

- Uitbreiding van Drachten aan deze zijde is ruimtelijk minder logisch. Er ligt een afspraak dat de groene buffer behouden blijft, zodat het dorp zijn eigen identiteit en dorps karakter behoudt.
- Drachten kent aan deze zijde duidelijke en harde ruimtelijke grenzen, met name door de aanwezigheid van historische structuren (o.a. de Skeanewei). Vanuit ruimtelijk oogpunt is het daarom logischer om de ontwikkeling vanuit Boornbergum te benaderen, mede omdat hier al goede voorzieningen aanwezig zijn.
- Tegelijkertijd wordt binnen de OmgevingsEffectRapportage (OER) ook onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor verdichting binnen Drachten, conform de aandachtspunten die door de Commissie MR zijn meegegeven. Daarbij wordt nadrukkelijk gewezen op de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met de groei en positie van dorpen.
- De gemeente bevindt zich nu in een verkennende fase; concrete ontwerpkeuzes volgen na een definitieve besluitvorming.

3. Werksessie

De stakeholders worden verzocht de voor- en nadelen van beide varianten te benoemen.

- **Inbreng It Fryske Gea**

- Vraagt zich af wat functie is van groene buffer en geeft aan dat dit kansen biedt voor andere functies zoals recreatie (wandelgebied) en gezondheid.
- Aandacht voor inzet van zonne-energie: locatiekeuze is cruciaal; opofferen van agrarische gronden is onwenselijk. Reactie gemeente: we houden hierbij rekening met de zonneladder (voorkeursvolgorde zon) waarbij eerst de andere gebieden worden ingezet, en pas als laatste wordt gekeken naar landbouwgrond. Het kan echter zijn dat we niet ontkomen aan het inzetten van landbouwgronden als de andere opties van de zonneladder niet toereikend zijn.
- Grondwater dient zorgvuldig en optimaal benut te worden.

- **Inbreng Provincie**

- De woningbouwopgave wordt erkend.
- Onderzoek ook kansen voor woningbouw binnen centrum van Drachten zelf; ruimtelijke kwaliteit speelt hierbij een belangrijke rol.
- Aandacht voor cultuurhistorische waarden, daarom de voorkeur voor variant A (oost).
- Demografische ontwikkeling: vergrijzing vraagt om aandacht.
- Het 'naar aard en schaal principe' + motivering wordt benoemd

- **Inbreng Accolade**

- Focus op sociale huurwoningen en nabijheid van stedelijke voorzieningen.
- Juiste mix maken in de buurten/wijken
- Voorkeur voor variant A (oost) vanwege nabijheid van Drachten en (sociale) voorzieningen (o.a. supermarkt).
- Belangrijk om de sociale voorzieningen mee te nemen in het plan.
- Landschappelijk gezien heeft variant A (oost) ook de voorkeur; variant B (zuid) tast landschap meer aan.
- Veel huurders zijn afhankelijk van de fiets; openbaar vervoer ontbreekt. OV eventueel doortrekken over Oprijlaan.
- Meer groen en ruime opzet zijn voor deze doelgroep (sociale huur) minder interessant.

- **Inbreng Huurdersbelang Fryslân**

- Sluit aan bij inbreng Accolade
- Woningbouw moet gekoppeld zijn aan voorzieningen, gezien beperkte mobiliteit van huurders.
- Belangrijk om te voorkomen dat een tweedeling ontstaat tussen oud en nieuw dorp.
- Variant A (oost) heeft de voorkeur

- **Inbreng Wetterskip Fryslân**

- Capaciteit rioolwaterzuivering Drachten: De rioolwaterzuivering in Drachten heeft haar maximale capaciteit bereikt en uitbreiding is niet mogelijk. Dit vraagt om gezamenlijke inzet van de gemeente Smallingerland en collega's binnen de Waterketen om ruimte te creëren voor de afvoer van afvalwater vanuit nieuwe woningbouwontwikkelingen. Het verminderen van de grote instroom van hemelwater in het zuiveringsgebied Drachten is een belangrijke

maatregel. Ook bij de uitwerking van de plannen bij Boornbergum is het belangrijk dat instroom van hemelwater in het riool voorkomen wordt en eventuele bestaande problemen opgelost worden.

- Afkoppelen en berging Boornbergum: Binnen Boornbergum is, voor zover ons bekend, grotendeels sprake van een gemengd rioolstelsel. Advies is om in de plannen voor de uitbreiding van Boornbergum alvast bergingsruimte mee te nemen voor toekomstige afkoppelingen. Verder advies om een goede waterafvoer vanaf riooloverstorten integraal mee te nemen in de plannen.
- Laaggelegen gronden noordoostzijde: De beoogde woningbouwlocatie aan de noordoostzijde van Boornbergum ligt deels in laaggelegen gebied waar bij hevige neerslag water op maaiveldniveau optreedt, zoals ook zichtbaar is in de Friese Klimaatatlas. Wij adviseren om de laagste delen van de polder niet te bebouwen, zodat deze hun bergende functie bij extreme neerslag kunnen behouden. Alternatieve bouwvormen kunnen worden overwogen indien toch ontwikkeling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat wateroverlast bij nieuwe en bestaande bebouwing wordt voorkomen en dat geen afwenteling naar de omgeving plaatsvindt.
- Zuidzijde Boornbergum en toekomstige waterpeilen: Op basis van maaiveldhoogte en huidige waterpeilen lijkt de zuidzijde van Boornbergum kansrijker voor ontwikkeling. Vanwege de toekomstige waterwinning van Vitens speelt hier het idee om de waterpeilen te verhogen. Voor voldoende drooglegging van wegen en bebouwing en het daarvoor bepalen van de aanleghoogte is eerst duidelijkheid over de hoogte van het waterpeil nodig. Op dit moment is het nog niet duidelijk waar en met hoeveel precies het waterpeil omhoog gebracht zal worden.
- Toename verhard oppervlak: De versnelde afvoer van water door een toename van verhard oppervlak dient opgevangen worden in het eigen gebied. Opvang van piekmomenten water is aandachtspunt. Ervaringen elders leren dat wadi's en gemeentelijke groenstroken goed werken.
- Waterstructuur en afvoerroutes: De waterafvoer van Boornbergum gaat via lange routes naar enkele gemalen. Ten behoeve van een rustigere aanvoer naar de afvoergemalen adviseren we meer openwater berging in de polder. Hierdoor is het water beter te beheren. Mogelijk moeten watergangen en kunstwerken aangepast worden.
- Houd rekening met toekomstige wateropgaven en voldoende capaciteit van gemalen.
- Kans om afwatering naar gemaal te verbeteren bij beide varianten.
- Sportveld en peilbeheer: Indien het sportveld wordt verplaatst, dient de nieuwe locatie zodanig te worden ingericht dat onderbemaling niet nodig is. Verlaging van het waterpeil is geen toegestane oplossing.
- Beheer en onderhoud: Bij de uitwerking moet onderzocht worden hoe de water aan- en afvoer te regelen en de waterpeilen te borgen. Verder is het belangrijk om bij de inrichting er voor te zorgen dat watergangen bereikbaar blijven voor onderhoud. Bij hoofdwatergangen dient aan weerszijden een 5 meter brede onderhoudsstrook vrijgehouden te worden. Beheer en onderhoud van watergangen moet altijd mogelijk blijven.
- Communicatie omwonenden: We vinden het verder belangrijk dat belanghebbenden goed op de hoogte worden gebracht van de oplossingen voor waterberging en (fluctuaties in) de waterpeilen, zodat zij niet voor onverwachte situaties komen te staan.
- Bekijk mogelijkheden om tuinen (deels) onderdeel te laten zijn van het watersysteem, met aandacht voor peilfluctuaties en verwachtingsmanagement richting bewoners.
- Focus op kansen voor afkoppeling en watercompensatie: dient integraal meegenomen te worden)
- Watercompensatie: benut stroom voor schoon water en natuurkwaliteit
- Koppelkans: verbouwen alternatieve vormen van landbouw.

- **Inbreng vanuit LTO**

- Urgentie van woningbouw wordt gezien.

- Voorkeur voor variant A (oost) vanwege inbreidingskarakter.
- Woningbouwlocaties van Drachten en Boornbergum liggen dicht bij elkaar.
- Geen voorstander van zonnepanelen op weilanden; liever windmolens langs de A7.
- Waterberging kan kansen bieden.
- Aandacht voor landbouwverkeer en verkeersveiligheid; rondweg is genoemd maar vraagt ruimte en kent wellicht ook nadelen; dient goed onderzocht te worden.
- Bedrijfsontwikkeling in de landbouw leidt tot meer transportbewegingen.

- **Inbreng Vitens**

- Drinkwatervoorziening staat onder druk, ook in Friesland.
- Vitens heeft gronden in het gebied in bezit en is voornemens vergunning aan te vragen voor drinkwaterwinning. Provincie staat hier positief tegenover.
- Variant A (oost) is beter inpasbaar dan variant B (zuid) vanwege beperkingen rond grondwaterbeschermingsgebieden.
- Vanwege de grotere afstand tot de snelweg biedt variant A (oost) wellicht ook een aantrekkelijker woonklimaat (zeker met een eventuele komst van de Lelylijn).
- Rondom winningsputten gelden strenge gebruikbeperkingen (o.a. energieopslag, KWO).
- Vitens staat positief tegenover zonne- en windenergie mits aan voorwaarden wordt voldaan.
- Waterwinning biedt kansen voor recreatief medegebruik, natuurontwikkeling en biodiversiteit.
- Participatietraject waterwinning met de omgeving wordt opgestart en wordt goed afgestemd met gemeente.
- Vitens heeft volgende week overleg met DB Boornbergum.

- **Inbreng Liander**

- Locatie maakt niet uit. Er moet in alle gevallen een nieuw net voor de woningen worden aangelegd.
- Capaciteit beschikbaar is vraag. Mogelijk afhankelijk van nieuw onderstation.
- Duurzame opwek koppelen aan gebruik op locatie. Iets collectiefs realiseren is vaak wel een hele uitdaging.
- Net bewust bouwen belangrijk om meer woningen te kunnen bouwen.
- Laadvoorzieningen ook belangrijk om mee te nemen in de ruimtelijke plannen.

- **Inbreng Veiligheidsregio Fryslân**

- Risicobronnen zijn er niet.
- Windturbines en energieopslagsystemen kunnen wel risico opleveren.
- Ten zuidoosten ligt de A7 als transportroute voor gevaarlijke stoffen en aan de westkant een hogedruk aardgastransportleiding.
- Deze laatste risicobron is goed om in beeld te hebben bij de toekomstige plannen m.b.t. windturbines. Er dient namelijk aftand te worden gehouden tussen een windturbine en een buisleiding vanwege het risico dat een wiek afbreekt en op een buisleiding terecht komt/doorboord
- Bereikbaarheid is aandachtspunt (bv bij hofjes), maar ook een adequate bluswatervoorziening.

- **Inbreng Huisarts en Doktersdiensten**

- Er is nog ruimte voor de huisartspraktijken in de omgeving om te groeien, maar niet voldoende capaciteit als er 600 woningen bij komen. Voor de huisartsenpraktijk in Nij Beets en Beetsterzwaag is er ook ruimte voor 600 woningen. Natuurlijk betekent dit uitbreiding

van capaciteit van alle professionals die werkzaam bij ons zijn. Dit ziet men niet als een probleem.

- Biedt kansen om praktijk uit te breiden. Locatie in het dorp zou men ook kunnen bezetten vanuit bestaande praktijken in Beetsterzwaag en Nij Beets. We maken nu al gebruik van 't Bynt 2 dagen per week. Er is ruimte voor uitbreiding in deze locatie.
- Wel afhankelijk van huurprijzen van het nieuw te bouwen MFC. Elders wel gezien dat veel functies willen in een MFC willen, dan worden prijzen hoger en lastig voor huisartsen om te kunnen betalen. In een MFC ook ruimte reserveren voor uitbreiding. 't Bynt kan misschien ook een goede keuze zijn voor.
- Vanuit de huisartsen Nij Beets en huisartsen Beetsterzwaag ligt de voorkeur voor nieuwbouw bij Zuid. Men kan voor de patiënten in Boornbergum in dit gedeelte van het dorp de service bieden van de eigen apotheek. Dit betekent dat de patiënten dan niet naar elders hoeven, bijvoorbeeld Drachten, om medicatie op te halen. Ook kan men in dit gedeelte, als dit nodig/ wenselijk is bij niet in staat om dit zelf te halen, medicijnen bezorgen aan huis. Dit heeft allemaal te maken met de apotheekgrenzen die er zijn gesteld.

- **Inbreng MOS**

- Vergrijzing: mensen wonen langer thuis. Er zijn meer ontmoetingsplekken nodig: in elke buurt één, spreiding.
- Bij nieuw MFC zou 't Bynt kunnen blijven bestaan voor de buurt.
- Slimme buitenruimte met ontmoetingsmogelijkheden/-plekken creëren. Soms ook niet te efficiënt maken, zodat er ook loopjes nodig zijn met de kans elkaar te ontmoeten.
- Voor kinderen 10 jaar en ouder ook voorzieningen creëren.

- **Inbreng Dorpsbelang**

- Meer woningbouw leidt waarschijnlijk ook tot meer (jonge) kinderen.
- Aandacht voor de 2 huidige scholen: deze hebben nu elk circa 100 leerlingen.
- Groei kan leiden tot één grote school of MFC, wat het dorps karakter kan aantasten.
- Proces moet zorgvuldig worden ingericht; inwoners zijn kritisch en soms argwanend.
- Dorp neigt naar een variant van circa 200 woningen.
- Zorgen over verkeersdruk, met name bij variant A (oost).
- Rondweg.
- Bij variant B (zuid) liggen de voorzieningen in het hart van het dorp; positief punt.
- Zonnepark Zuid nog wel echt een discussiepunt.
- woningbouw: variant A (Oost) logischer, gewenst maximaal 200 woningen: dit is genoeg om voorzieningen in stand te houden.
- Nu geen frequent OV en OV kan beter. OV eventueel doortrekken over de Ooprijlaan.
- Rondom Bynt kansen om centrum te vergroten/uitbreiden, dan logisch om zuid uit te breiden.
- Koppelkans: verbouwen alternatieve vormen van landbouw.
- Veel ontwikkelingen op het gebied van energie, voorbeeld is het concept balanswijk.

- **Inbreng stedenbouwkundige (gemeente)**

- Huidige verkeersdruk wordt al als hoog ervaren.
- Dorp is de afgelopen jaren sterk gegroeid en veranderd.
- Beleid gemeente is gericht op minder autogebruik en meer fiets- en wandelverkeer.
- Goede fiets- en wandelverbindingen zijn essentieel.

4. Sluiting

- Het volgende overleg staat gepland op 12 februari van 10.00-12.00 uur. Dit betreft een vervolg op de eerste bijeenkomst. Tijdens de 2^e bijeenkomst wordt de voorkeursvariant (200, 400 en 600 woningen) gepresenteerd en wordt de aanwezigen gevraagd daarop te reageren. Voorafgaand wordt het verslag van de bijeenkomst op 29 januari gedeeld, evenals de agenda voor de 2^e bijeenkomst.
- Iedereen wordt bedankt voor zijn/haar aanwezigheid en inbreng.